

หัวข้อวิจัย	ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก กรณีอุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา และสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร
ผู้ดำเนินการวิจัย	นางรัญจวน ประวัติเมือง
ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงศ์ ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง
หน่วยงาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
ปีการศึกษา	2553

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว และเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของการขึ้นทะเบียนมรดกโลก และการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่า ด้วยการพิจารณาถึงศักยภาพการจัดการแหล่ง การมีส่วนร่วมของชุมชน พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และมูลค่าเพิ่มจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ ด้วยวิธีการวิจัยแบบ Mixed Method ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชน ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – dept Interview) และการสนทนากลุ่มย่อย (Small Group Discussion) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับมรดกโลก เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยว และมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา สำหรับวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และต่างชาติ และประชาชนในพื้นที่มรดกโลก กลุ่มละ 400 ตัวอย่าง โดยการเปิดตาราง ณ ระดับความเชื่อมั่น .05 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการมรดกโลก เครื่องมือที่ใช้เป็นแนวคำถามการสัมภาษณ์ ข้อมูลที่รวบรวมได้นำมาประมวลผลข้อมูล โดยเชิงปริมาณใช้คอมพิวเตอร์ หาค่าสถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติทดสอบ One – Way ANOVA สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการสังเคราะห์เนื้อหา และตรวจสอบความเที่ยงของข้อมูล ด้วยวิธี Triangulation

ผลการวิจัย พบว่า ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกโดยรวม ยังขาดบุคลากรที่มีองค์ความรู้ ขาดงบประมาณ และความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

โดยรายละเอียดด้านนักท่องเที่ยว พบว่า การเดินทางมาท่องเที่ยวเพราะคุณค่าของโบราณสถาน และกิจกรรมการไหว้พระ ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมใช้รถยนต์ส่วนตัว นักท่องเที่ยวต่างชาติใช้รถประจำทาง และเครื่องบิน สิ่งที่นักท่องเที่ยวอยากให้ผู้รับผิดชอบพัฒนาศักยภาพ คือ การจัดการเกี่ยวกับป้ายบอกถนนหนทาง ป้ายสื่อความหมาย และความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัย ส่วนการจัดการแหล่งถือว่ามีศักยภาพเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจ แต่ยังมีปัญหาเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดินทับซ้อน และขาดความพร้อมในการเข้าถึงแหล่งและการรองรับ เรื่องที่พักในพื้นที่ศรีสะเกษ - กำแพงเพชร ส่วนด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น พบว่า ยังอยู่ในระดับที่ต่ำ เพราะขาดความรู้ความเข้าใจการเป็นมรดกโลก และความรู้สึกร่วม ในการเป็นเจ้าของ สำหรับมูลค่าเพิ่มที่เป็นตัวเงินจากการขึ้นทะเบียนมรดกโลกไม่ได้โดดเด่น จากที่เคยเป็น แต่มีผลด้านจิตใจและการบริหารจัดการพื้นที่ให้มีระเบียบแบบแผน ส่งผลต่อการทำงานด้านอื่นอย่างมาก โดยการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวผู้ความยั่งยืน ผู้วิจัยขอเสนอแนวทาง ดังนี้ 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรรณรงค์ให้ทุกฝ่ายมีความรู้ความเข้าใจ ในการเป็นมรดกโลกอย่างต่อเนื่อง และกว้างขวาง 2) จังหวัด โดยผู้ว่าราชการจะต้องมีการกำหนด ทิศทางการพัฒนาทุกภาคส่วนที่ไม่ขัดกับการอนุรักษ์โบราณสถานที่มีชัดเจนเข้าใจตรงกัน ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีหน่วยประสานงานที่มีความชัดเจนในบทบาท และอำนาจหน้าที่ 3) เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ภาคเอกชน และทุกภาคส่วน มีส่วนร่วม เป็นคณะกรรมการในการบริหารอย่างจริงจังด้วยการบูรณาการ บ้าน วัด และโรงเรียน เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมืออย่างจริงจัง 4) ควรมีการสื่อความหมายความสำคัญ ของแหล่งมรดกโลกอย่างถูกต้อง เช่น การทำป้ายสื่อความหมายที่ทำให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และต่างชาติได้ความรู้ที่ถูกต้อง และสามารถเทียบเคียงกับประสบการณ์เดิมของเขาได้ 5) หน่วยงานภาครัฐ ควรสร้างมาตรการจูงใจในการอนุรักษ์สำหรับบ้านเรือน และสิ่งปลูกสร้าง ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงแหล่งมรดกโลก เช่น การลดหย่อนภาษี การชดเชยการเสียสิทธิ์ ในการสร้างอาคารสูง 6) มีการรณรงค์ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูล และภาษาอังกฤษ สำหรับการประกอบวิชาชีพทางการท่องเที่ยวให้มีความเข้มแข็งสำหรับมัคคุเทศน์ท้องถิ่น 7) หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ทั้งกองอุทยานประวัติศาสตร์ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จะเป็นเทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด ควรมีการกำหนดระบบการศึกษาแผนการเดินทาง ของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายอย่างจริงจัง และจัดระบบฐานข้อมูลของนักท่องเที่ยว และองค์การ ที่เกี่ยวข้อง อย่างเช่น บริษัทนำเที่ยว มัคคุเทศก์ท้องถิ่นอย่างจริงจังในการนำมาใช้ เพื่อการบริหาร และสร้างเครือข่าย

Research Title The Potential of Tourism Management on World Heritage Site :
Case of Ayuthaya and Sukhothai – Sri Satchanalai –
Kampengpetch

Researcher Mrs. Runjuan Prawatmuang

Research Consultants Asst. Prof. Yothin Sawangdee Ph.D.
Therdchai Choibamroong Ph.D.

Organization Suan Dusit Rajabhat University

Academic Year 2010

Abstract

This research aims to study the potential of managing the world heritage sites and to find a way to enhance a valued tourist attraction in a sustainable way in line with the world heritage registration policy. The research emphasizes on how to manage the site, the participation of the local community, the tourists' behavior and the added values from tourism in the site. Mixed method was utilized in the research, the quantitative method is used to study the behavior of tourists and the participation of the local in managing the site, the qualitative method is done by the in-depth interview and small group discussion in order to study the way they manage the site and the added values occurred in the local economy. The quantitative data were computerized statistically to find percentage, mean and standard deviation done by one-way ANOVA method. The output from the interview were tested in triangulation method; the findings showed that there is lack of the effective persons (in term of knowledge), management, budget, co-ordination among related organizations. Most tourists are faithful to the historical site and love to pay a respect. They would like to see the improvement on utilities such as signs, safety and clarification on the border dispute issue. The access to the site is difficult and the coordination among the local is constrained to a low level. The added value in term of incentive index was subtle. A clear vision is needed to be set in order to move forward constructively.

To a sustainable growth in enhancing the potentiality of Tourism Management, the researcher would like to propose suggestions as such

(1) Related Organizations should encourage all parties to be aware of and realize the importance of “world heritage” continuously and widely.

(2) State governor should set the directions to improve all functions that are not conflict to historical site preservation by means of mutual understandings each together with distinctive roles and authority of individual party.

(3) Let all (the local, private & public, company) be participated in the committer to integrate and support renovation of housings, temples and school effectively.

(4) A proper signs or means of communication should be done to meet the world heritage site standard quality.

(5) Government sector should motivate the local near the site by ways of tax deduction to compensates for the loss of their rightful business opportunity regarding to the high building construction.

(6) To urge and motivate the local to participate and exchange all information both in Thai and especially in English to strengthen the professional ability of local guides.

(7) Related functions such as historical park department and all local sectors (Tambon Administration and Province Administration) should have an active system to learn all activities (regarding the tourist target & plan, tourist statistics, tourism agency and local guides) in order to manage and set a proper network.